

Tilgængeligheds- og designmanual

- for byrummet & landskabet

2013

LEMVIG
KOMMUNE
JULI 2013

Indholdsfortegnelse

Baggrund og Formål

Fysisk tilgængelighed for alle s. 1

Tilgængelighed & Design

Tilgængelighed i Lemvig Kommune s. 2

Eksternt samarbejde s. 3

Universelt design s. 3

Design i Lemvig Kommune s. 3

Byrum

Byrum i kommunen s. 4

Indretning af torve og gaderum s. 4

Byrumsinventar s. 4

Belægninger og overgange s. 6

Eksempler s. 8

Rekreative områder

Naturrum i kommunen s. 10

Indretning af naturrum s. 10

Inventar s. 10

Belægninger og materialer s. 12

Eksempler s. 13

Indsats

Vedvarende indsats s. 14

Indsats på indre linjer s. 14

Indsats i forhold til omverdenen s. 14

Nyttige adresser og links s. 15

Målgruppen..

I Lemvig defineres personer med handicap som personer, der har en langvarig, fysisk, psykisk, intellektuel eller sansemæssig funktionsnedsættelse - en funktionsnedsættelse som i samspil med forskellige barrierer kan hindre personen i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Mål..

Målet med indsatsområdet "fysisk tilgængelighed" er, at fremme "lige adgang for alle", fastholde fokus på den fysiske tilgængelighed og dermed minde politikerne, planlæggerne, de eksterne rådgivere og entreprenører om, at tilgængelighed altid udgør et nødvendigt parameter, når kommunen bygger, etablerer nye anlæg og renoverer.

Strategi..

Strategien er, at udarbejde en tilgængeligheds- og designmanual, som med udgangspunkt i eksisterende eksempler i kommunen, udstikker de rammer og krav, der nu og fremover skal tilgodeses i de offentlige by- og landskabsrum i Lemvig Kommune.

FN konventionen

Den 13. december 2006 vedtog FN's Generalforsamling konventionen om handicappedes rettigheder. 23. august 2009 trådte FN's konvention om rettigheder for personer med handicap i kraft i Danmark. Konventionen har til formål at sikre, at alle personer uanset funktionsevne kan deltage på lige vilkår i samfundslivet. Dette betyder, for bl.a. udformningen af vores fysiske omgivelser, at man i den grundlæggende tilgang skal sikre, at alle menneskers adgang til og brug af faciliteter behandles på ligeværdig vis.

Handicap og psykiatripolitik

Lemvig Kommune har med udgangspunkt i FN konventionen samt input fra borgermøde, Handicapråd og brugerrepræsentanter i 2010 udformet en Handicap- og psykiatripolitik med den overordnede målsætning, at mennesker med handicap skal kunne leve en tilværelse så nær det normale som muligt og på egne vilkår i Lemvig Kommune.

Målsætningen er opdelt i 3 tværgående hovedområder:

1. Tilgængelighed - Lige muligheder
2. Et liv så nær det normale som muligt - Egne vilkår
3. Ligeværdighed - Nærvær - Omsorg - Tryghed

For at komme fra vision, målsætning og værdier til det mere konkrete arbejde med Handicap- og Psykiatriområdet definerer politikken mål og strategi for 7 forskellige indsatsområder:

1. Indflydelse og medbestemmelse i forhold til eget liv.
2. Familieliv - børn af psykisk syge forældre.
3. Uddannelse.
4. Arbejde og beskæftigelse.
5. Fritid og kultur.
6. Fysisk tilgængelighed.
7. Sikring af at personer med handicap bliver hørt.

Denne manual omhandler indsatsområde 6 om fysisk tilgængelighed.

Fysisk tilgængelighed

Tilgængelighed i- og omkring boligen, offentlige bygninger, gade- og byrum og rekreative arealer har stor indflydelse på vores liv og trivsel. Det gælder for alle og ikke mindst for personer, der lever med et handicap.

Ved fysisk tilgængelighed forstås overvindelse af de fysiske forhindringer, som personer med handicap møder i hverdagen i det offentlige rum i byen eller landskabet eller i- og omkring boligen i Lemvig Kommune.

Mål og strategi for fysisk tilgængelighed

Målet med indsatsområdet, som omhandler fysisk tilgængelighed, er, at fremme "lige adgang for alle", fastholde fokus på den fysiske tilgængelighed og dermed minde politikerne, planlæggerne, de eksterne rådgivere og entreprenører om, at tilgængelighed altid udgør et nødvendigt parameter, når kommunen bygger, etablerer nye anlæg og renoverer.

Strategien er, at udarbejde en tilgængeligheds- og designmanual, som med udgangspunkt i eksisterende eksempler i kommunen, udstikker de rammer og krav, der nu og fremover skal tilgodeses i de offentlige by- og landskabsrum i Lemvig Kommune.

Gennem den kommunale indsats ønsker Lemvig Kommune at inspirere/opfordre private til at etablere gode tilgængelige løsninger.

Tilgængeligheds- & designmanual

At designe by- og landskabsrum med fokus på tilgængelighed giver helt særlige udfordringer i Lemvig Kommune, der med sit kuperede landskab, skov, klitter og strand og historiske byrum byder på mange fysiske "barrierer" og designmæssige udfordringer, der skal arbejdes med for at skabe lige adgang for alle.

Tilgængeligheds- og designmanualen for Lemvig Kommune beskriver med udgangspunkt i eksisterende eksempler i kommunen, hvordan vi i Lemvig arbejder med tilgængelighed og design fra byrum til landskabsrum, fra planlægning og byggesagsbehandling til anlægsopgaver i de offentlige rum i byen (torve, gader, parker) og landskabet (rekreative områder) og i forbindelse med nybyggerier eller væsentlige ombygninger af de kommunale bygninger og anlæg.

Vedvarende indsats

Tilgængelighed som indsatsområde forudsætter en vedvarende indsats - en indsats som hele tiden skal holdes opdateret med procedurer, tjeklister, "kvalitetssikring" og samarbejde med Handicapråd, organisationer og eksterne rådgivere og entreprenører. Lemvig Kommune skal gå foran, og derfor skal der arbejdes såvel på de indre linier som i forhold til omverdenen.

Der opstilles afslutningsvis en række succeskriterier/målsætninger for, hvordan det kommunale indsatsområde om fysisk tilgængelighed til stadighed sikres, og opmærksomheden på øget tilgængelighed fastholdes til gavn for alle, især mennesker med handicap.

By-og landskabsrum for alle..

Alle mennesker får gennem livet brug for, at det fysiske miljø er udformet med omtanke for specifikke livssituationer, og Lemvig Kommune arbejder derfor efter principperne om "universelt design", som giver "lige adgang for alle" uden behov for tilpasning eller særlig udformning.

2 Tilgængelighed & Design

Lemvig - Eksempel på niveaufri adgang til Rådhuset udført som integreret del af belægningen

Tilgængelighed udgør altid et nødvendigt parameter når Lemvig Kommune planlægger nye offentlige områder og bygninger, renoverer, bygger og områdefornyser... og er en naturlig del af den daglige drift, vedligeholdelse og byggesagsbehandling i kommunen.

Tilgængelighed i Lemvig Kommune

Den fysiske tilgængelighed giver helt særlige udfordringer i Lemvig Kommune, også kaldet "bakker og bølgers land", som med sit kuperede landskab, store skovarealer, lange kyststrækninger samt Lemvig bys beskaffenhed med kraftige stigninger fra bymidte til villakvartererne på skråningerne om byen, byder på mange fysiske "barrierer", der skal arbejdes med for at skabe lige adgang for alle.

I Lemvig Kommune vil vi skabe lige adgang for alle til så mange af kommunens by- og landskabsrum, som muligt og der arbejdes med tilgængelighed fra planlægning til anlægsopgaver samt i byggesagsbehandlingen og dialogen med private bygherrer og erhvervsdrivende.

Der er udarbejdet et stramt regulativ for benyttelse af offentlige vejarealer i Lemvig bymidte, som tilgodeser tilgængeligheden og gør det muligt at bevæge sig gennem byen til fods, som handicappet i kørestol eller med stok, med barnevogn, cykel osv.

Som led i håndhævelse af regulativet og de gængse tilgængelighedskrav i bygninger med offentlig adgang går Kommunen i dialog med private bygherrer, eksempelvis dagligvarebutikker og cafeer om etablering af ramper m.m. Ved cafeen "Claudis have" i gågaden har cafeen eksempelvis i samråd med kommunen etableret udendørs handicaprampe på gågadearealet, mens skobutikken "Tops sko" i dialog med kommunen har etableret indvendig rampe på grund af udendørs

Lemvig - Udvendig rampe og indvendig rampe

pladsmangel.

I den daglige drift og vedligeholdelse af offentlige rum og nybyggeri af kommunale bygningsanlæg og offentlige rekreative by- og landskabsrum tilstræbes det endvidere, at der så vidt muligt gøres en indsats for at ændre og reducere eksisterende barrierer i de kommunale anlæg. Et eksempel er Nørrebjerg gangstien, hvor bommene efter henvendelse fra Handicaprådet er skiftet, således, at 3-hjulede handicapkøretøjer nu kan komme ubesværet igennem.

Handicaporganisationerne er med på sidelinien, når der i Lemvig Kommune udføres by- og områdefornyelse. Det er fast procedure, at Handicaprådet og Ældrerådet høres ved by- og områdefornyelse og får mulighed for indflydelse på projekternes endelige udformning i forhold til tilgængelighed.

I planlægningen af nye områder og projekter arbejdes der med tilgængelighed som en integreret del af de nye anlæg som for eksempel ved omdannelsen af Lemvig Havn, der med rampen ved det nye højvandsværn kombinerer design og tilgængelighed.

Lemvig Havn - Eksempel på handicaprampe som integreret del af nyt design af højvandsværn

Thyborøn - Eksempel på handicapvenlig sti, som løber fra parkeringsarealet til den badevenlige strand i Thyborøn

Som noget helt specielt for Lemvig Kommune tilstræber vi også at skabe tilgængelighed til vores mange landskabsrum. Det skal i kommunen være muligt også for handicappede at færdes i skov, ved søer, i klitterne og ved kyst og badestrand, og flere fri-luftprojekter i kommunen har netop tilgængelighed som tema, eksempelvis Naturrum Thyborøn, Høfde Q fiskebro ved Dolsmose og Thyborøn badestrand.

Eksternt samarbejde omkring tilgængelighed

I Handicap og Psykiatripolitikken for Lemvig Kommune er udtrykt ønske om trafikale forbud i forbindelse med den fysiske tilgængelighed i Lemvig Kommune:

- Forbud mod parkering med det ene hjulpar på Lemvig bys mange smalle fortorve
- Brede handicap P-pladser

Tiltag som disse betegnes af politiet som "parkeringsforordninger", og da der landsdækkende er bred enighed om, at der bør lovgives strammere på dette område, har politiet nedsat en arbejdsgruppe som i samarbejde med kommunerne og handicaporganisationerne arbejder med lovgivning på dette område. Et arbejde som følges af Lemvig Kommune, og som vil kunne betyde en klar forbedring af tilgængeligheden langs fortorvene i Lemvig.

Lemvig - Parkering med hjulpar på fortorv

Universelt Design - Design for alle

En designstrategi til i planlægning og design af offentlige anlæg at sikre "lige adgang for alle" er i følge FN konventionen, at arbejde med principper om "universelt design", hvor udformning af produkter, omgivelser, ordninger og tilbud er udformet således, at de i videst muligt omfang kan anvendes af alle personer uden behov for tilpasning eller særlig udformning. "Universelt design" udelukker ikke hjælpemidler til

personer med handicap, når der er behov derfor og tilgodeser mangfoldigheden af behov, der affødes af, at mennesker har forskellige funktionsevner.

Filosofien bag universelt design er, at de fleste mennesker gennem livet kommer til at have brug for, at det fysiske miljø er udformet med omtanke for specifikke livssituationer. Børn har svært ved at se henover biler, vurdere, hvor lyd kommer fra eller gå på høje trin. Som forældre med barnevogn er man afhængig af elevatorer og ramper. Som ældre oplever mange, at synet og hørelsen svækkes. Nogle mennesker har periodisk eller permanent behov for personlige hjælpemidler og er derfor særligt afhængige af udformningen af omgivelserne for at kunne tage del i samfundslivet.

Design i Lemvig Kommune

Med hensyn til design af by- og landskabsrummene og udvikling af kommunens eget universelle design er udfordringen i Lemvig Kommune at skabe et design, som i form og materialer harmonerer med de specifikke steder, således at der skabes tilgængelighed samtidig med, at kommunens særlige naturområder, byrum og kulturmiljøer bevares. I selve Lemvig bys meget velbevarede historiske bykerne er der helt særlige hensyn at tage til den eksisterende arkitektur, når der udvikles byrumsdesign og vælges materialer. Det samme gælder for Thyborøn og Harbøres kulturmiljøer og særlige barske klima, kommunens øvrige landsbyer samt for de mange ofte fredede naturrum i kommunen.

I Lemvig Kommune bliver landskabs- og byrumsdesignet udviklet i tæt samarbejde med kommunens eksterne konsulenter herunder handicaporganisationer, arkitekter, entreprenører og håndværkere, og der lægges stor vægt på kvalitet, udførelse og vedligeholdelse. Hvis eksempelvis en chaussestensbelægning, som anvendt på kirketorvet i Harbøre, skal kunne fungere som handicapvenlig belægning, er det nødvendigt, at der ikke slækkes på udførelsen af belægningsarbejdet og vedligeholdelsen.

I Lemvig Kommune skabes der moderne handicapvenligt byrumsdesign for alle med respekt for arkitekturen, natur- og kulturværdierne. Gode eksempler er havneomdannelsen på Lemvig Havn, trappen mellem havnen og stranden i Thyborøn, Naturrum Thyborøn, og Kirketorvet i Harbøre.

Lemvig & Thyborøn - Bænk ved højvandsværn på havnen i Lemvig samt rampe ved trappe til stranden i Thyborøn

4 Byrum - Indretning

Lemvig - Fortorvet ved kirkepladsen er indrettet med køreareal og integreret niveaufri adgang til alle butikker.

Tilgængelighedsmæssigt skal der tages højde for en række aspekter, når torve og gaderum indrettes. Designet af byrummene skal tilgodeses tilgængeligheden med respekt for arkitekturen og byens karakter. Målet er at skabe lige adgang for alle til attraktive og velfungerende offentlige byrum i Lemvig Kommune

Byrum i Lemvig Kommune

Der er flere forskellige typer by- og gaderum i Lemvig Kommune fra de fortættede midtbygader og torve i selve Lemvig By til havnepladserne i Lemvig og Thyborøn. I mange af kommunens landsbyer er hovedgaden det samlende byrum, men også mindre torve som bytorve, kirketorve eller stationspladser samt handelsgader er byrum, der med indretning og design skal tage højde for tilgængelighed i Lemvig Kommune.

Indretning af torve, gaderum og adgange

I Lemvig tilstræbes det at etablere løsninger i by- og gaderummene, som tilgodeser alle fædselshandicappede, herunder personer med synshandicap, hørehandicap, kørestolsbrugere, gangbesværede m. fl.

Byrummene i Lemvig Kommune er ikke ens, og der kan være forhold, som betyder, at hverken generelle eller særlige bestemmelser/retningslinier kan anvendes. På sådanne steder foretages der en særskilt vurdering, som tilgodeser tilgængeligheden og samtidig tager hensyn til erhvervsdrivende og dialogen med de private bygherrer.

Regulativet for benyttelse af offentlig vejareal i Lemvig bymidte indeholder en række generelle bestemmelser for indretning af byrum samt særlige bestemmelser for en række geografisk afgrænsede områder med forskellige udformninger af byrummene/gadearealerne.

Med udgangspunkt i de generelle bestemmelser i dette regulativ kan opstilles en række punkter, som udstikker de rammer og krav til indretning af by- og gaderum, der nu og fremover skal tilgodeses i hele Lemvig Kommune:

1. En sammenhængende del af fodgængerarealet friholdes for gadeinventar, butiksudstillinger og andre forhindringer af hensyn til mennesker med færdselshandicap.

2. Gangbaner skal tydeligt afgrænses fra andre færdselsarealer med taktile markeringer og have en minimums bredde på 1,5 meter.

3. Opstilling af gadeinventar, varer m.m. på udstillingsarealet må ikke spærre for anvendelsen af ledelinier for blinde og svagtseende.

4. Der skal etableres niveaufri adgang til alle offentlig tilgængelige bygninger. Det tilstræbes, at adgangen så vidt muligt integreres i byrumsdesignet og belægningen.

Byrumsinventar

Når der udvikles og anvendes byrumsinventar som borde, bænke og affaldsbeholdere i Lemvig Kommune tilstræbes det at tage højde for plads til kørestol eller barnevogn ved siden af siddepladsen, således at alle kan følge evt. aktiviteter på lige fod, samt at gangbaner friholdes. Rammer og krav til byrumsinventar er:

1. Der bør være en fri plads med fast belægning ved siden af bænke og andre siddemøbler på min. 0,9 meter i bredden og 1,5 meter i dybden, så f.eks. fodstøtter på kørestole og håndtag på barnevogne ikke rager ud i gangbanen.

2. Borde bør have frihøjde på min. 0,65 m., fribredde på 0,80 m. og min. 1,20 m. imellem flere borde.

3. Affaldsbeholdere bør placeres ved siden af bænken i den modsatte side af det befæstede siddeareal.

Lemvig - Gågaden er indrettet med færdselsareal i midten. Ledelinier langs siderne og areal til butiksudstilling på begge sider. Gadeinventar skal placeres udenfor færdselsarealet og ledelinierne

Thyborøn - Bredgades fortov er indrettet med bredt færdselsareal og ledelinier som adskiller udstillingsarealet og inventar fra færdselsarealet.

Harboøre - Kirketorvet er indrettet med ensartet belægning på hele arealet. Parkeringsareal er markeret ved opkant.

6 Byrum - Belægninger

Belægninger og overgange

Belægninger vælges i Lemvig Kommune ud fra, at de på den ene side er gode at færdes på for mennesker med funktionsnedsættelse ved at efterleve krav og anbefalinger om at være jævne, faste og skridhæmmende. På den anden side lægges der også stor vægt på, at de skal være egnede i forhold til brug af byrummene og harmonere med arkitekturen.

I Lemvig Kommune anvendes både chaussé- og brosten som en del af samspillet med arkitekturen i byerne. Dette kombineres af hensyn til kørestolsbrugere og gangbesværede ofte med en anden mere handicapvenlig, sammenhængende belægning i færdselsarealerne, som for eksempel fliser, beton eller asfalt. På Harboøre Kirketorv er der dog anvendt chaussésten på hele arealet. Chausséstensbelægningen er her af hensyn til tilgængelighedskrav og anbefalinger udført med skårne chaussésten, udlagt med "knasfuge", for at opnå en jævn, fast overflade. I Thyborøn er i områdefornyelsen anvendt en del betonstensbelægninger, som med grov overflade har skridhæmmende virkning.

I Lemvig Kommune sikres krav og anbefalinger til

handicapvenlige belægninger i færdselsarealerne ved kvalitetskontrol og løbende grundig vedligeholdelse af belægningerne i byrummene.

Der kan opstilles følgende krav/retningslinier til belægninger og overgange:

1. Belægningstyper på færdselsarealerne skal efterleve krav og anbefalinger om at være jævne, faste og skridsikre.
2. I gågaderne, på pladserne, ved overgange over vejarealer og ved markante retningsskift skal udføres et opmærksomhedsfelt i afvigende belægningsmateriale.
3. På gågader og åbne pladser etableres ledelinier i belægningen af hensyn til blinde og svagtseende.
4. Ved overgange (min. 0,90 m bredde) over kørearealer nedsænkes kantstenene med et lodret spring på 2,5 cm af hensyn til mennesker med synshandicap og kørestolsbrugere.
5. Stigninger på kantstensramper skal være 1:10 og det skal tilstræbes at ramper i forbindelse med niveaufri adgang er 1:40.

Lemvig - Kirkepladsen, fodgængerfelt over kørearealet består af betonfliser. Belægningsskift markerer opmærksomhedsfeltet.

Thyborøn - Bredgades belægning består af betonfliser med grov overflade, som virker skridhæmmende.

Lemvig - Fodgængerfeltet ved Vasen er markeret ved belægningsskift og kantstenen er nedsænket.

Lemvig - Belægning med chaussésten på den integrerede niveaufri adgang til butik i gågaden.

Harboøre - Kirkepladsen er belagt med skårne chaussésten med "knasfuger", parkeringsarealer er markeret med hævet kant. Belægningen fortsætter som opmærksomhedsfelt over kørebanen.

8 Byrum - Eksempler

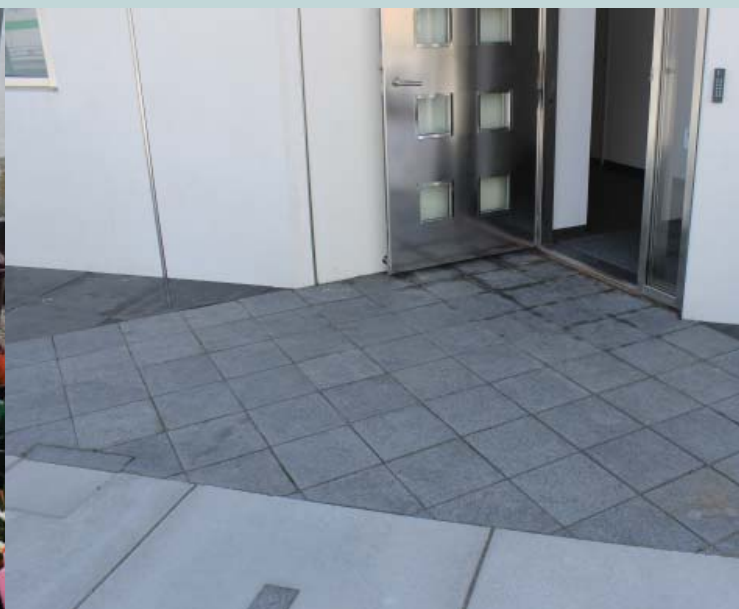
Lemvig - Niveaufri adgang til Rådhuset fra Rådhusstorvet, integreret i belægningen.

Lemvig - Granitsten som overgang over vandkunst på torvet ved Claudis Have

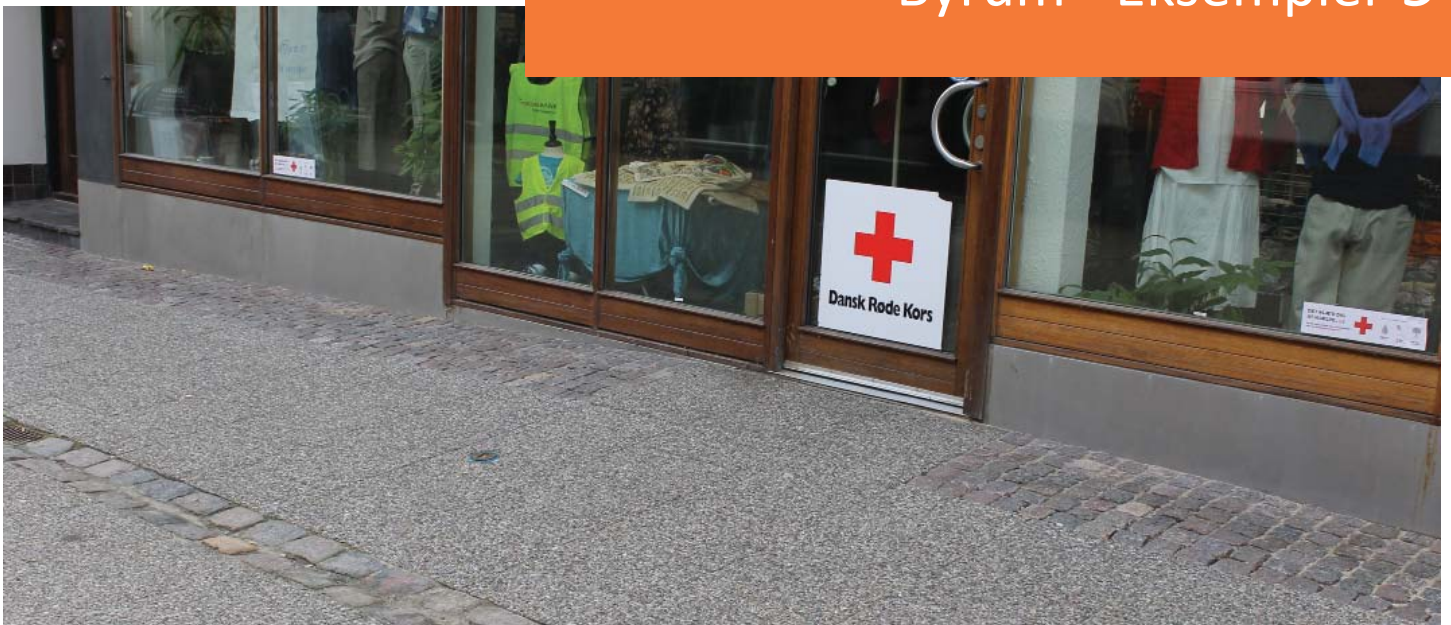
Lemvig - Niveaufri adgang til kirken i betonsten, integreret i brostensbelægningen.

Thyborøn - Niveaufri adgang til kirken, markeret med belægningsskift fra de store betonfliser til mindre fliser.

Lemvig - Rampe ved plejehjemmet, integreret som en del af fortorvet, belagt med skridsikre betonsten.

Lemvig - Niveaufri adgang til butik i gågaden, udført som integreret del af belægningen med den handicapvenlige grove flisebelægning som adgangsrampe.

Thyborøn - Niveaufri adgang integreret som del af belægningen med betonfliser og kantsten ved fiskehandel på havnen.

Lemvig - Rampe i træ ved fiskebutik på havnen.

Lemvig - Fodgængerfelt mellem havnen og sidegade til gågaden. Kantsten udlignet, belægningsskift for opmærksomhedsfelt.

10 Rekreative områder

Thyborøn - Strandpromenade

Fjaltring - Toiletbygning

Dolsmose - Fiskebro

At skabe tilgængelighed til Lemvig Kommunes mange rekreative områder giver helt særlige udfordringer. "Bakker og Bølgers land" byder med sit kuperede landskab, skovarealer og lange kyststrækninger på mange fysiske "barrierer".

I Lemvig Kommune har vi taget udfordringen op og er allerede godt på vej i bestræbelserne med at skabe lige adgang for alle...også til naturrummene.

Naturrum i Lemvig Kommune

I Lemvig Kommune fra Thyborøn mod nord, Nisum Fjord mod syd og Klosterheden mod øst ligger der en perlerække af forskelligartede naturrum. Der er klitlandskaber og strande langs Vesterhavet, bakker, skrænter, strande og strandenge langs Limfjorden og Nisum Fjord, bakkelandskaber, søer og åer midt og syd i kommunen samt de store skovarealer ved Klosterheden mod øst. Der er mange fysiske "barrierer", at arbejde med, når der skal skabes tilgængelighed for alle til disse naturrum.

I Lemvig Kommune prioriteres tilgængelighed til naturrummene højt. Målsætningen er, at det bliver muligt også for handicappede at færdes i kommunens naturrum. Flere friluftprojekter i kommunen har netop tilgængelighed som tema, eksempelvis Naturrum Thyborøn, Høfde Q ved Fjaltring strand, fiskebro ved Dolsmose, Thyborøn badestrand, naturstien rundt om Lemvig Sø og Klosterheden, hvor kørsel med handicapbil på stierne er mulig. I den kommende friluftsstrategi for kommunen vil tilgængelighed ligeledes være et nødvendigt parameter at medtage.

Indretning af naturrum

I Lemvig Kommune tilstræbes det at skabe tilgængelige løsninger i naturrummene, som tilgodeser alle færdselshandicappede, herunder personer med synshandicap, hørehandicap, kørestolsbrugere, gangbesværede m. fl. Indretning og design skal tage højde for tilgængelighed samtidig med, at der værnes om naturværdierne i de ofte fredede områder.

Naturrummene i Lemvig Kommune er vidt forskellige men der kan opstilles en række generelle bestemmelser/retningslinier, som anvendes alle steder:

1. Der skal udformes et sammenhængende færdselsareal, som skal friholdes for inventar og kunne vedligeholdes således at sand, beplantning og andet ikke skaber forhindringer for mennesker med færdselshandicap.

2. Færdselsarealet skal give niveaufri adgang fra parkeringsareal til platforme, udsigtspunkter og andre opholdsrum og skal tydeligt afgrænses fra andre færdselsarealer (minimums bredde på 1,5 meter.)

3. Der skal arbejdes med udformning af " ledelinier" for blinde og svagtseende.

4. Design, materialer og belægning skal tage udgangspunkt i de specifikke naturrum. Det skal tilstræbes så vidt muligt at anvende naturmaterialer.

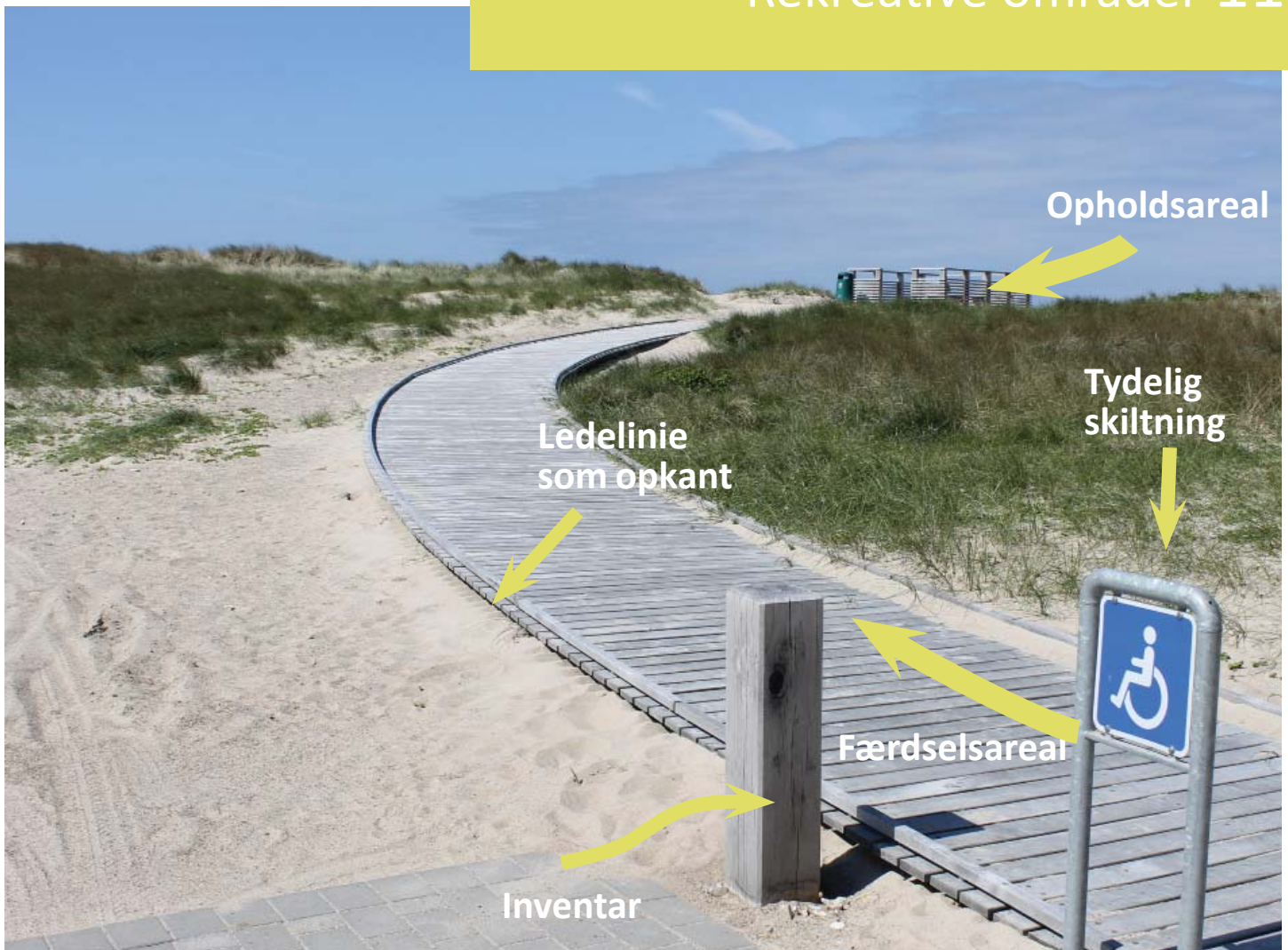
Inventar

Når der udvikles og anvendes inventar i naturrummene, som borde, bænke og affaldsbeholdere tilstræbes det at tage højde for plads til kørestol eller barnevogn ved siden af siddepladsen, så alle kan følge evt. aktiviteter på lige fod, samt at gangbaner friholdes. Rammer og krav til inventar er:

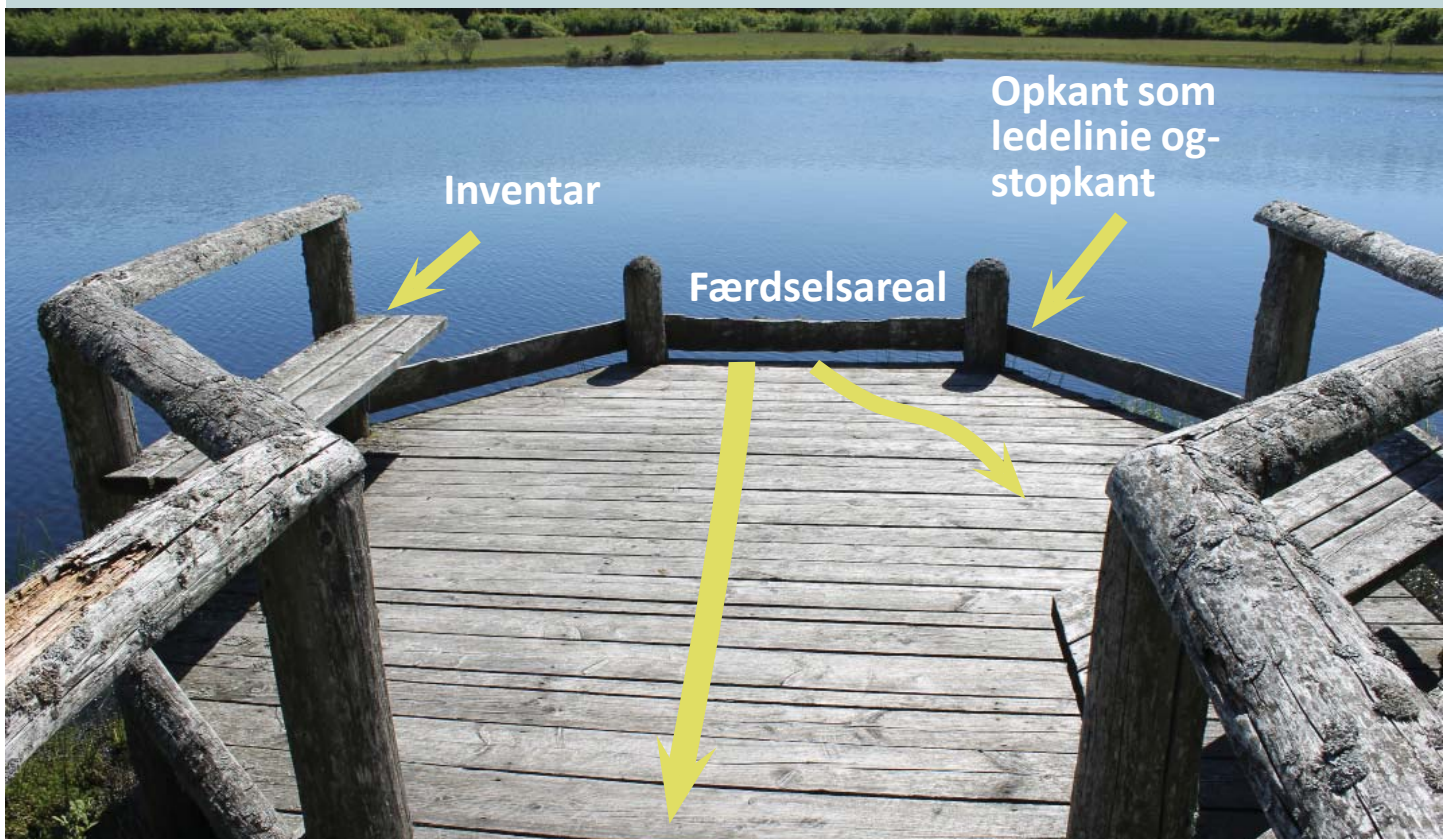
1. Der bør være en fri plads ved siden af bænke og andre siddemøbler på min. 0,9 meter i bredden og 1,5 meter i dybden, så f.eks. fodstøtter på kørestole ikke rager ud i gangbanen.

2. Borde bør have frihøjde på min. 0,65 m., fribredde på 0,80 m. og min. 1,20 m. imellem flere borde.

3. Affaldsbeholdere bør placeres ved siden af bænken i den modsatte side af det frie areal.

Thyborøn - Udsigtsplatformen ved Naturrum Thyborøn er indrettet med færdselsareal på bro/rampe, ledelinier langs siderne som opkant og tydelig skiltning for handicappede.

Dolsmose - Den handicapvenlige fiskebro i skoven er etableret af Skov- og Naturstyrelsen med færdselsareal på bro af træ og opholdsareal udført med vendeplads for kørestole.

12 Rekreative områder

Belægninger og materialer

Belægninger vælges og tilpasses i naturrummene, som i byrummene, ud fra, at de på den ene side skal være gode at færdes på for mennesker med funktionsnedsættelse (jævne, faste og skridhæmmende.) og på den anden side lægges der også stor vægt på at de materialemæssigt danner en samhørighed med de specifikke naturrum.

Eksempler på dette er trappe/rampe-anlægget i beton i Thyborøn mellem havnen og badestranden. Her er etableret lange ramper på begge sider og ledelinier på reposen i rustfrit stål, som tilgodeser tilgængelighed samtidig med at materialerne danner et fint samspil med hofdeanlægget i forlængelse af trappen, som ligeledes er udført i beton. Det samme gælder for den handicapvenlige bademole ved hofde Q i Fjaltring, som også er udført i beton som hofdeblokkene.

Et andet eksempel er stien rundt om Lemvig Sø, som anvendes af byens borgere og som træningssti af rehabiliteringscenterets brugere og plejehjemmet. Stien er belagt med en tromlet asfalt og stenbelægning, som skaber en både slidstærk og ensartet handicapvenlig belægning samtidig med, at den falder fint ind i naturrummet hele vejen rundt om søen.

Fiskebroen ved Dolsmose er udført i træ af hensyn til

naturrummet midt i skoven. Da våd træbelægning kan være glat, er der kompenseret for skridsikkerhed med høje stopkanter ved platformen. Uanset forskelligartede materialer sikres krav og anbefalinger til handicapvenlige belægninger med løbende vedligeholdelse af kommunens naturrum.

Der kan opstilles følgende generelle krav/retningslinier til belægninger og overgange i naturrummene:

1. Belægningstyper på færdselsarealerne skal så vidt muligt efterleve krav og anbefalinger om at være jævne, faste og skridsikre og nemme at vedligeholde
2. Ved markante retningsskift skal udføres et opmærksomhedsfelt i afvigende belægningsmateriale. Herudover skal valg af belægning tage udgangspunkt i de specifikke naturrum. Det skal tilstræbes så vidt muligt at anvende naturmaterialer.
3. På ramper, broer og lignende skal der etableres ledelinier i form af opkanter, markeringer. Broer skal forsynes med værn iht. lovgivning og min. bredde på 1,5 m. på ramper, broer og lign. skal tilstræbes.
4. Stigninger på ramper skal tilstræbes at være maks. 1:40. eller forsynes med hvilerepos

Lemvig - Motionssti rundt om Lemvig Sø belagt med handicapvenlig belægning for anvendelse af byens borgere og træningssti for rehabiliteringscenterets brugere.

Fjaltring - Højde Q. Handicapvenlig bademole med adgang direkte fra parkeringsareal, udført i beton. Ved højte Q findes ligeledes handicapvenlig toiletbygning og shelters

Thyborøn - Trappeanlæg med rampe mellem den gamle havn og badestranden. Udført i beton med opkant og ledeliner på reposen.

Dolsmose - Skov og Naturstyrelsens handicapvenlige fiskebro. Udført i træ med venderepos.

Thyborøn - Plejehjemmet i den gamle bydel har via udsigtstårn med gangbro direkte handicapvenlig adgang til diget og udsigten over Vesterhavet.

At skabe og fastholde tilgængelighed forudsætter en vedvarende indsats - en indsats som hele tiden skal holdes opdateret med ny viden, procedurer, tjeklister, "kvalitetssikring" og samarbejde med Handicapråd, organisationer og eksterne rådgivere-og entreprenører. Lemvig Kommune skal gå foran, og derfor skal der arbejdes såvel på de indre linier som i forhold til omverdenen.

Vedvarende indsats

Skal målet "lige adgang for alle" fremmes, og fokus på den fysiske tilgængelighed fastholdes og sikres i Lemvig Kommune, forudsætter det en vedvarende indsats.

Indsatsen skal give de forskellige aktører indsigt i, hvad der er forskellen på gode og mindre gode tilgængelige løsninger i by- og landskabsrummene, og Lemvig Kommune skal gå foran med det gode eksempel. Der skal arbejdes med indsatsen på de indre linier, men også i forhold til omverdenen.

Indsatsen på de indre linier

Den interne indsats med hensyn til vedligeholdelse og løbende opdatering af viden omkring tilgængelighedsspørgsmål koncentrerer primært omkring:

- **Uddannelse.** Plan & Projekt, Byggeteam samt Byggekondor ved Lemvig Kommune forpligtes til at uddanne nøgelpersoner i tilgængelighedsproblemstillinger
- **Værktøjer.** Der udarbejdes tjeklister for tilgængelighed, som skal anvendes gennem planlægnings- og projekteringsfaserne. Checklisten 'kvalitetssikres' af f.eks. Dansk Center for Tilgængelighed og forelægges for Handicapråd og Ældreråd. Checklisten opdateres løbende i takt med indhøstede erfaringer og ny udvikling på området.
- **Erfaringsudveksling.** Der etableres et tværfagligt forum, hvor der 1-2 gange om året samles op på erfaringer med udgangspunkt i konkrete sager. Hvor det er relevant, indarbejdes erfaringerne i checklisterne.
- **Information.** Tilgængeligheds- og Designmanualen gøres tilgængelig på Lemvig Kommunes hjemmeside med link til Handicap & Psykiatripolitikken.

- **Brugerundersøgelser og evalueringer.** Via brugerundersøgelser samles der op på, hvad der virker, og hvad der virker mindre godt. Erfaringerne indarbejdes i checklister. Stikprøvevis evalueres der på kommunale anlæg og ombygninger, når byggerierne er gennemført – så der herved opnås en vurdering af de målsætninger, man har sat sig i forhold til det udførte.

Indsatsen i forhold til omverdenen

Eksternt handler det især om Lemvig Kommunes involvering i en udbygget dialog med rådgiver- og entreprenørkredse med henblik på at få skabt viden om og forståelse for væsentlige tilgængelighedsspørgsmål, som gør sig gældende for lige netop Lemvig Kommune. Lemvig Kommune vil fortsætte og udbygge den hidtidige indsats således:

- Tilgængelighedschecklisten videregives løbende til de eksterne rådgivere og entreprenører.
- Bygningsmyndigheden afholder ca. 1 gang årligt møde med handicaporganisationerne og ældrerådet. På mødet udveksles erfaringer og informationer om både generelle forhold og konkrete sager med principielt indhold.
- Tilgængelighedsspørgsmål tages op med jævne mellemrum på de kontaktmøder, som Bygningsmyndigheden har med repræsentanter for byggeriets parter.
- Tilgængelighed tages op på temamøder med rådgiverkredse i lokalområdet – hvor der blandt andet kan gives gode råd om, hvordan tilgængeligheden kan øges i Lemvig Kommune.

Lemvig Kommunes hjemmeside: <http://www.lemvig.dk/>

Handicaprådet, Lemvig Kommune: <http://www.lemvig.dk/Handicapråd.aspx?ID=510>

Lemvig Ældreråd : <http://www.lemvig.dk/Ældreråd.aspx?ID=508>

Teknik og Miljøafdelingen, Lemvig Kommune: Rådhusgade 2, 7620 Lemvig.

Handicap & Psykiatripolitik for Lemvig Kommune: http://www.lemvig.dk/Files/Filer/Social_Sundhed/Handicap%20og%20Psykiatripolitik.pdf

Regulativ for Lemvig Bymidte: <http://www.lemvig.dk/Gågaderegulativ.aspx?ID=1155>

Dansk Center for Tilgængelighed : P. P. Ørums Gade 11, Bygning 11. 8000 Århus C, Tlf. 8734 4480, Mail: dcft@dcft.dk, www.dcft.dk

Tilgængelighed, SBI, Statens Byggeforskningsinstitut : <http://www.sbi.dk/tilgaengelighed>

Standarden "DS 3028 Tilgængelighed for Alle" kan rekvireres via Statens Byggeforskningsinstitut eller Dansk Standard, Kollegievej 6, 2920 Charlottenlund, www.ds.dk

"Bolignære byrum for alle", publikation fra ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter kan hentes her: <http://www.mbbi.dk/publikationer/bolignaere-byrum>

"Vejledning til kommunerne om byggesagsbehandling af tilgængelighedsbestemmelser", Erhvervs og Byggestyrelsen publikation: http://erhvervsstyrelsen.dk/file/2862/vejl_byggesagsbehandling_tilgaengelighed.pdf

For yderligere oplysninger kan flg. kontaktes:

Fagchef for Handicap og Psykiatri, Lemvig kommune
Poul Erik Poulsen, Rådhusgade 1, 7620 Lemvig, Tlf. 96631185, mail: poul.erik.poulsen@lemvig.dk

eller

Planlægger i Plan & Projekt, Lemvig Kommune Dorte Gad, Rådhusgade 2, 7620 Lemvig, Tlf. 96631146, mail: dorte.gad@lemvig.dk

WWW.LEMVIG.DK